

[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN JOHANN JACOB FROBERGER [HÉRICOURT]
8-12 OKTOBER 1666
6583

Antwoord op een verloren gegane brief van Froberger van 1 september 1666.

Samenvatting: Huygens bedankt Froberger voor de hem toegestuurde composities, die hij deelt met Anna Bergerotti in Parijs, Francisca Duarte in Antwerpen en Maria Casembroot in Den Haag. Met name de laatste gigue wordt bewonderd; Huygens heeft hem voor de luit bewerkt en stuurt zijn bewerking mee.

Bijlage: gigue (Froberger/Huygens).

Datering: De brief is gedateerd 8 oktober, het postscriptum 12 oktober 1666.

Het is onbekend of Froberger heeft geantwoord. Huygens schreef opnieuw aan Froberger op 9 juni 1667 (verloren), op welke brief Sibylla van Württemberg op 5 juli 1667 (6607) antwoordde, omdat Froberger op 16 mei daaraan voorafgaand was overleden.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLVIII, fol. 68rv: afschrift (apograaf; postscriptum autograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 6, nr. 6583, pp. 198-199: volledig.

— Rasch 1992b, nr 1, pp. 233-235: volledig, met Engelse vertaling.

— Rasch 2007, nr. 2583, pp. 1052-1055: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Anna Bergerotti; Maria Casembroot; Francisca Duarte; Willem III; Sibylla van Württemberg.

Plaatsen: Antwerpen; Montbéliard; Parijs.

Glossarium: clavicembalo (klavecimbel); compositione (muziekstuk); favore (muziekstuk); gigue; intavolatura (intabulatie); inventione (muziekstuk); liuto (luit); modulatione (muziekstuk); opera (muziekstuk); produzione (muziekstuk); stromento (muziekinstrument).

Transcriptie

¹Al Signor Frobergher.

Alla Haya, a di 8 d' Ottobre 1666.

Molto illustre et honoratissimo mio signor Froberger,

Rispondo quanto prima posso alle Sue da me sommamente pregiate lettere, nelle quali Vostra Signoria ha voluto regalarmi delle Sue galantissime compositioni. Se ho mancato di farlo più per tempo, mi faccia Vostra Signoria la gratia di credere, che diversi viaggi che son stato obligato di fare per il servitio di Sua Altezza mio Principe, e grande numero d'altre occupationi, me n'hanno impedito.

Adesso che per l'ultima sua, scritta in Héricourt il primo di Settembre, vedo che Vostra Signoria sta per tornarsi in breve alla Corte Cesarea, non ho più voluto differire di renderle quelle gratie che confesso d'avergli per la communicatione di tante eccellentissime ²produzioni. Stia consolata Vostra Signoria di non haversene dato il fastidio per me solo. La Signora Anna a Parigi, la Signora Francesca in Anversa, e la Signora Casembroot, qui presente, vanno partecipando meco di cotesti favori, facendo à gara l'honore ch'è dovuto à queste rarissime inventioni, con mani che m'assicuro che darebbono qualche sodisfattione all'autore. In particolare si sono compiaciute à meraviglia in questa ultima Gigue che Vostra Signoria m'ha fatto gratia di mandarme, come, da vero, è un soggetto degno del raro artifice che l'ha partorito. Se credessi che Vostra Signoria non l'haverebbe discaro, Gli direi, come è vero ch'io stesso mi sone ingegnato à trasferir la detta Gigue sopra il mio liuto, ove si trova che fa bellissimo effetto.

1. Naam geadresseerde autograaf.

2. Huygens gebruikt hier de retorische figuur om steeds een ander woord voor muzikale composities te gebruiken, namelijk: *compositioni, produzioni, favori, inventioni, opere, modulationi*.

Venga Vostra Signoria un di à ³rivederci, e Gli daremo buon conto dell' affettione colla quale andiamo dis- | 68v | -ponendo delle sue opere, senza però voler agguagliarci con quella virtuossissima Principessa, della quale Vostra Signoria mi dice tante meraviglie. Il più sensibil dispiacere c'habbia potuto accadermi in quel viaggio di 4 anni intieri, che son stato vagabondo fuor di casa, è veramente quello che sento, di che nissuno habbia havuto la bontà d'avvertirmi, stando à Monbeliardo, che mi trovai così vicino ad un miracolo per il quale fossi stato contento d'allargar il mio essilio di molti mesi. Se la presente incontra Vostra Signoria anchora in corte di quella Altezza, mi faccia la gratia d'assicurarla della mia profonda venerazione verso la sua virtuosissima persona, e per voi stesso, Signor mio carissimo, continuate mi il favore di credere, che per quanto vivrò mi troverete senza fallo,

di Vostra Signoria humile et affettuosissimo servidore
[etc.]

⁴12 Ottobre.

Postdatum.

La partita dell'ordinario havendomi lasciato quanto si voleva di tempo per copiar questa mia intavolatura della quale ho fatto mentione nella presente, ho ben voluto giugnerla qui, accioche Vostra Signoria veda come le Sue rare modulationi riescono sopra il liuto. Non vi mancherà certo qualche virtuosi che tocchi questa *gigue* con la gratia et il movimento che richiede l'originale. Ben dirò, come si troverà in effetto, che ci vuol una mano sicura e gagliarda, più che per cose ordinarie. Questo è il mio stromento, quale ho usato di valermi. Sopra il clavicembalo la Signora Casembroot suona la detta *Gigue* con gran discretione e scienza.

Vertaling

Aan de heer Froberger.

Den Haag, 8 oktober 1666.

Edele en geachte heer Froberger,

Bij de eerste gelegenheid die ik heb, wil ik uw zeer gewaardeerde ⁵brief beantwoorden, waarmee u mij met uw uitstekende composities hebt bedacht. Dat ik u niet eerder heb geantwoord, was, gelooft u mij, omdat verschillende ⁶reizen die ik genoodzaakt was te maken in dienst van Zijne Hoogheid mijn ⁷prins en een groot aantal andere bezigheden mij dat hebben verhinderd.

Nu ik in uw laatste brief, van 1 september, uit Héricourt, lees dat u spoedig naar het keizerlijke hof zult terugkeren, wil ik niet langer wachten met te zeggen hoe dankbaar ik u ben voor de wonderschone stukken die u hebt gezonden. Troost u zich met de gedachte dat u die moeite niet alleen voor mij hebt gedaan. Mevrouw Anna [Bergerotti] in Parijs, mejuffrouw Francisca [Duarte] in Antwerpen en mejuffrouw [Maria] Casembroot alhier delen uw werken met mij, en wedijveren om deze bijzondere muzikale vondsten de eer te geven die hun toekomt, op een manier die, daar ben ik zeker van, de componist vast genoeg zou doen. Speciaal de laatste

3. <riverderci>.

4. Postscriptum autograaf.

5 In het Italiaans staat <lettere>, hetgeen op zowel één als meer brieven kan wijzen. Misschien waren het er meer dan één, omdat Huygens in de volgende alinea over <l'ultima sua> in enkelvoud wordt gesproken, maar echt duidelijk is dat niet.

6. Huygens is hier niet eerlijk, aangezien hij van 5 september tot 15 november 1666 onafgebroken in Den Haag was. Gedurende de zomer maakte hij enkele korte reizen (meestal voor privé-doeleinden), de eerste helft van 1666 was hij steeds in Den Haag. Als er dus eerdere brieven waren geweest, was er geen reden die niet sneller te beantwoorden..

7. Willem III.

gigue die u mij hebt gezonden, bewonderen zij, omdat het stuk op een thema gebaseerd is dat uw zeldzaam vakmanschap, die het heeft vervaardigd, waardig is. Omdat ik weet dat u er geen bezwaar tegen hebt, vertel ik u dat ikzelf begonnen ben bovengenoemde gigue voor luit te arrangeren, waarop die zeer fraai klinkt.

Komt u ons toch ⁸nog eens opzoeken, dan zullen wij u tonen met welk een toewijding wij ons met uw werken bezig houden, overigens zonder dat wij ons zouden willen vergelijken met die virtuoze ⁹prinses, over wie u mij zoveel wonderbaarlijke dingen vertelt. Het grootste ongenoegen in die vier jaren van reizen, toen ik een zwerver was, ver van huis, was in feite dat, toen ik voor Montbéliard stond, niemand zo attent was mij er op te wijzen dat ik in de buurt van een ¹⁰wonder was, voor wier gezelschap ik in volle tevredenheid mijn ballingschap met vele maanden zou hebben verlengd. Als deze brief u bereikt terwijl u zich nog aan het hof van Hare Hoogheid bevindt, weest u dan zo vriendelijk haar te verzekeren dat ik haar persoon zeer hoogacht, en wat u betreft, edele heer, doe mij het genoegen te geloven dat ik, zolang ik leef, onwankelbaar zal zijn

uw nederige en toegewijde dienaar
[enz.]

12 oktober [1666].

P.S. Het vertrek van de gewone postdienst laat mij zoveel tijd als men zich maar zou kunnen wensen om van mijn intabulatie van het stuk dat ik noemde een afschrift te maken. Ik heb dat hier bijgevoegd, zodat u eens kunt zien hoe uw voortreffelijke composities op een luit klinken. U zult zeker een kundig speler ter beschikking hebben die deze gigue met de gratie en de beweging kan spelen die het origineel vereist. Ik mag wel zeggen, als er werkelijk zo iemand is, dat die dan een vaste en soepele hand moet hebben, meer dan voor gewone stukken. Dat is mijn instrument zoals ik het mij ten dienste heb gemaakt. [Maria] Casembroot heeft deze gigue zeer smaakvol en doordacht op klavecimbel gespeeld.

15. In het Italiaans staat ‘riverderci’, hetgeen bijna lijkt te suggereren dat Froberger al eerder in Den Haag is geweest. Dat zou in 1650 het geval kunnen zijn geweest, toen Froberger in ieder geval in Utrecht was. Maar totnogtoe wijst geen enkel document op een ontmoeting van Huygens en Froberger in 1650.

9. Sibylla van Württemberg.

10. Sibylla van Württemberg.